

Zpráva z auditu programu Ekoškola

Název školy	Mateřská škola, Praha 4
Adresa školy	Markušova 1556, 149 00 Praha 4
Jméno ředitele školy	Mgr. Karla Benediktová
Jméno koordinátora programu	Lenka Wildová, DiS
Datum auditu	6. 3. 2020
Jména auditorů	Mgr. Martina Hoferová, Nikola Lisseová
Titul programu Ekoškola platný do června 2023.	

1. Naplnění kritérií 7 kroků programu Ekoškola

Název kroku	Počet získaných bodů	Požadovaný počet bodů
Ekotým	86	70
Analýza	83	75
Plán činností	86	70
Sledování a vyhodnocování	86	65
EV ve výuce	90	65
Informování a spolupráce	96	75
Ekokodex	93	70

2. Slovní hodnocení školy

Podrobný popis dosaženého stavu v jednotlivých kritériích najdete v příloze zprávy.

2.1. Shrnutí kvality realizace programu na škole:

Mateřská škola Markušova je do programu Ekoškola zapojena od samého začátku, kdy byl program pro MŠ v ČR pilotován. Je také první mateřskou školou v ČR, která získala titul Ekoškola. V kvalitě realizace programu se neustále posouvá, snižuje dopad svého provozu na životní prostředí a stále více se snaží postupovat podle metodiky 7 kroků programu Ekoškola. Ve svém okolí je již známá svým ekologickým zaměřením a rodiče oceňují pozitivní dopad na ekologicky šetrné jednání svých dětí. Také oceňují možnost se aktivně zapojovat do činností Ekotýmu a ovlivňovat tak prostředí školy. Program Ekoškola se daří realizovat na obou pracovištích školy. Za nejsilnější stránky školy považujeme fungování Ekotýmu a také propracovaný krok Environmentální výchova ve výuce, kdy je program všech tříd postaven na vybraném tématu Voda. Dále ve škole dobře funguje Informování a spolupráce. Rezervy stále vidíme v předávání zodpovědnosti na děti, vč. fáze rozhodování a v souvislosti s tím i s porozuměním dětí návaznosti 7 kroků, především kroků Analýza a Plán činností.

2.2. Přehled silných a slabých stránek v jednotlivých oblastech

Ekotým

Silné stránky:

Ve škole funguje dětský Ekotým, který se schází 1-2x za měsíc. Každá třída má v Ekotýmu své zástupce, kteří si na začátku roku vybírají své role/služby a přebírají tak zodpovědnost za konkrétní úkoly (rozděleno převážně podle témat Ekoškoly). Děti si mohou své role případně průběžně měnit nebo se v nich zastupovat. Ve škole fungují dva dětské Ekotýmy – jeden v budově MŠ Markušova, druhý v MŠ Dubnova. Tyto Ekotýmy se dvakrát za rok scházejí a sdílejí si své zkušenosti. Ve škole funguje též velký Ekotým, ve kterém jsou zapojeni i dospělí – zaměstnanci školy a rodiče (cca 10). Tento velký Ekotým se schází s dětským Ekotýmem min. 4x za rok a společně zde pracují děti a dospělí (např. vytvoření nového herního prvku na zahradu Vodní svět). I dospělí členové Ekotýmu mají své role (fotograf, zapisovatel, zahradnice...) nebo úkoly. Schůzek se účastní i rodiče s dětmi, které jsou již na základní škole.

Slabé stránky a doporučení:

Porozumění 7 krokům programu Ekoškola a jejich návaznosti není u dětí zcela zřejmé. Podle fotek nebo u konkrétních opatření (vermikompostér, umyvadla) dokáží za pomoci dospělých mluvit o své činnosti, ale nedokáží popsat návaznost – proč dané opatření dělají, nevědí, co teď mají v plánu, nemluví o svých nápadech. V programu Ekoškola je porozumění celému procesu stěžejní. Domníváme se, že by většímu porozumění 7 krokům a jejich návaznosti u dětí z Ekotýmu mohlo pomoci, kdyby se práce na zásadních krocích (výstup z Analýzy, Plán

činností a Vyhodnocování) Ekoškoly přesunula ze tříd na schůzky Ekotýmu, kde by děti měly větší a soustředěnější prostor pro rozhodování a hledání řešení zjištěných slabých stránek, jejich rozplánování a zpětné hodnocení ve spolupráci s koordinátorkou programu.

Analýza

Silné stránky:

Analýze byl věnován velký prostor v minulém i tomto školním roce. Přestože bylo zvoleno pro oba roky stejné téma Voda, byla na začátku každého roku provedena nová Analýza, která byla podkladem pro Plán činností ve většině tříd (kromě tříd nejmenších dětí). Analýza vycházela z otázek Ekoškoly k tématu Voda. Ve třídách vznikly přehledné výstupy, kombinující obrázky, fotografie i textové vysvětlivky pro dospělé. Výstupy jsou dětem stále na očích a děti jsou většinou schopné popsat, co je na fotografiích a co znamenají použité emotikony (smajlíci a mračouni). Do Analýzy byli zapojeni i rodiče, kteří měli hlavní slovo při Analýze školní zahrady v rámci nově otevřeného tématu Prostředí školy. Zapojení rodiče motivovalo a těší se na realizaci vzniklých nápadů.

Slabé stránky a doporučení:

Výstupy z Analýzy v jednotlivých třídách mají různou úroveň a často se zaměřují na znalosti dětí – (kde všude najdeme vodu ve školce a okolí, co o vodě víme). Děti si za pomoci dospělých vzpomenou, co dělají na fotografiích, ale už neprezentují, co vlastně zjistily. To může být dáno delším časovým odstupem, ale také tím, že Plány činností, a to na čem nyní pracují, na výstupy z Analýzy příliš nenavazují, nebo jde o znalosti, nikoli praktická zjištění. Doporučujeme se při Analýze zaměřit na praktická zjišťování, která nabízejí otázky programu k tématu Voda (např. Šetříme vodou při používání pitné vody z kohoutku? Jakým způsobem?). Z toho by měl vzniknout jasný výstup – jak jsme na tom teď – (např. slabá stránka – mračoun – zjistili jsme, že nám kohoutky tečou silným proudem a že je necháváme téct, když si mydlíme ruce). Tak vznikne konkrétní výstup, podle kterého mohou děti plánovat, co s tím. Vzhledem k náročnosti zpracování takového výstupu jej doporučujeme zpracovat pouze dětmi z Ekotýmu s paní koordinátorkou a případně dalšími dospělými. Ve třídách by proběhlo samotné zjišťování vybraných otázek, které by zjistil sám Ekotým a mohl by zapojit i rodiče.

Analýza zahrady s rodiči proběhla spíše intuitivně a nebyly do ní aktivně zapojeny děti z Ekotýmu. Výstupem z Analýzy je již samotný návrh pro Plán, co rodiče na zahradě chtějí a co je na to potřeba. Doporučujeme příští Analýzu s rodiči provádět společně s dětmi z Ekotýmu, vycházet přitom z otázek programu Ekoškola a vytvořit výstup, ze kterého budou zřejmé slabé i silné stránky zjištěné při průzkumu.

Plán činností

Silné stránky:

Jednotlivé třídy mají zpracované své Plány činností, které jsou vyvěšeny na dětem dostupných místech ve třídách. Obsahují obrázky a fotografie, které dětem usnadňují Plánu porozumět. Většina Plánů obsahuje cíl, úkoly, termíny, odpovědnosti a prostor pro vyhodnocení. Cíle a úkoly jsou voleny podle věku a schopností dětí. Plány většinou navazují na Analýzu. Také rodiče začali pracovat na svém Plánu činnosti k bosochodníku, který chtějí realizovat na školní zahradě. Na realizaci Plánů činností se podílí celá škola včetně zaměstnanců, dětí a rodičů.

Slabé stránky a doporučení:

Děti se v Plánech činností orientují pouze za pomoci dospělého a popisují spíše, co se děje na jednotlivých fotografiích než postup, návaznost na Analýzu nebo propojení s tím, co právě dělají, nebo co mají v plánu. Domníváme se, že by většímu porozumění dětí pomohlo zaměřit Plán na praktická opatření, která budou přímo vycházet ze zjištění v Analýze (viz doporučení výše u Analýzy).

Ve třídách byla provedena řada opatření, která nejsou v Plánu zaznamenána (např. utažení kohoutků gumičkou, vylepení cedulek s postupem šetrného mytí rukou...). To jsou právě ta konkrétní opatření, jejichž zpracování v Plánu by umožnilo větší zapojení dětí při samotném plánování i realizaci a napomohlo většímu porozumění celému procesu (vypátráme, že něco nefunguje, naplánujeme, jak to zlepšíme, rozdělíme si úkoly a pak sledujeme, jak se nám to podařilo). Plánování, kde dostanou prostor především děti, jejich nápady a při kterém přebírají zodpovědnost za konkrétní úkoly, je náročné pro učitele i pro samotné děti. Proto si myslíme, že je to úloha dětí z Ekotýmu, které procesem plánování provede paní koordinátorka na schůzkách Ekotýmu. Budou přitom vycházet z toho, co zjistily při Analýze ve svých třídách a spojí své síly, dovednosti, nápady. Následně pak budou ti hybatelé změn ve svých třídách a bude jim k tomu sloužit jeden společný přehledný Plán činností (kopie mohou mít v každé třídě), ve kterém se především děti z Ekotýmu a učitelé dobře vyznají.

Sledování a vyhodnocování

Silné stránky:

Plán činností se nyní nachází v každé třídě a někdy třídy zpracovávají trochu odlišné úkoly, nicméně cíle jsou si ve výsledku podobné. MŠ nadále pokračuje v úspěšném systému hodnocení pomocí smajlíků (usměvavý je-li hotovo a naopak). Děti dokázaly popsat, co mají již hotové a co naopak hotové není. Každý Plán činností má svůj speciální sloupek právě pro tato hodnocení. Ekotým pravidelně hodnotí, zda bylo, či nebylo splněno a dětský Ekotým o tom informuje na společných schůzkách, které zavedli na doporučení z minulého auditu a které se jim velmi osvědčily. MŠ výsledky své práce zveřejňuje na svých webových stránkách.

Slabé stránky a doporučení:

Doporučili bychom svěřit dětskému Ekotýmu více iniciativy ohledně vlastního měření či hodnocení dosahování výsledků. Dětem je výsledek jejich práce předložen a vysvětlen, přičemž děti samotné by měly být vůdčí silou, která posuzuje, jak se jim dařilo splnit úkoly a dosažení cílů. V případě neúspěchu by tak bylo opět na dětské kreativitu a nápaditost, jakým způsobem uchopit nesplněný úkol a dát návrh dalšího postupu. Dospělý Ekotým pak může fungovat jako „usměrňovač“ dětské fantazie v případě návrhů, které není možné uchopit či reálně provést, případně jsou vyhodnoceny jako nákladné a podobně.

Environmentální výchova ve výuce

Silné stránky:

EV je v MŠ Markušova prioritou a dominantou výchovného přístupu k dětem. K tomu nahrává i podnětné prostředí obou budov školy - prostorná zahrada, kde je prostor využitý na ekologická témata, nauku o vodě, zvířatech a rostlinách, sázení vlastních bylinek, nebo dokonce domeček pro netopýry, kde děti tvoří a vyrábějí. Na obou zahrádkách se děti učí pečovat o králíky. V jedné třídě mají děti na starost péči o vodní žabku, která je provází celoročním tématem Vody. Takto prakticky pojatý program považujeme za příklad dobré praxe pro ostatní třídy i školy. I další učitelé používají různé zajímavé názorné metody, jak dětem předávat znalosti a dovednosti v oblasti EV, např. pokusy, různé hry atd. Součástí programu jsou i ekologické výukové programy – např. o kompostování vedené lektory z Kokozy, nebo různé tematické výlety (např. Hostivařská přehrada). V tomto školním roce také proběhlo několik aktivit zaměřených na vzájemné vzdělávání dětí a výměna zkušeností mezi třídami. Koordinátorka i další učitelé se pravidelně účastní seminářů dobré praxe Ekoškoly, ale i vzdělávacích akcí zaměřených na EV.

Slabé stránky a doporučení:

Doporučujeme pokračovat v dobře nastavené úrovni vzdělávání sebe, i dětí ve školce. Ponechávat dětem z Ekotýmu více prostoru při vzájemném vzdělávání dětí.

Informování a spolupráce

Silné stránky:

Paní koordinátorka má silnou podporu nejen v paní ředitelce, ale aktivně se zapojují i ostatní učitelé, pan školník, paní hospodářka a kuchařky. Silná podpora je i ze strany rodičů, zejména těch, kteří se navzdory vlastní vytíženosti stali aktivní součástí Ekotýmu. Spolupráci si všichni chválí a je to znát na pozitivní a přátelské atmosféře ve školce. Na základě toho je Ekotým velmi aktivní i při akcích jako např. Den Země, Podzimní slavnosti, sázení stromků od města, přednášky o odpadovém hospodářství, účast v soutěži „Srdce s láskou darované“, vlastní výstava v knihovně na výročí Ekoškoly, nebo plánované projekty, např. „Zdravá obec“.

O aktivitách Ekotýmu, projektech a akcích v rámci Ekoškoly je pravidelně aktualizována rubrika na školním webu, zde jsou zveřejňovány i zápisy ze schůzek Ekotýmu. O své činnosti MŠ informuje také formou článků do místního periodika Klíč, Mrkvičky nebo Informatoria. Aktivně, a i mimo výzvu, sdílí příklady dobré praxe. Mateřská škola úspěšně spolupracuje s městem, knihovnou, dalšími zapojenými školami, a dokonce i španělskou školou, se kterou si předávají tipy a aktivity. Také se snaží pomoci místní základní škole, která zvažuje zapojení do programu Ekoškola.

Slabé stránky a doporučení:

Doporučujeme při psaní článků a prezentaci větší zapojení nejen dětí, ale i rodičů z Ekotýmu. Pro příklad lze po nějaké akci, nebo zážitku zaznamenat citace dětí, nebo celý rozhovor, případně nechat děti vyfotit výsledek jejich práce, nebo vyjádřit zážitek obrázkem a následně jej použít do článku. Je možné se s nimi domlouvat na tom, o čem by chtěly dát vědět a s čím by se chtěly pochlubit. Rodiče se mohou zapojit přímo psaním, mohou o aktivitách Ekotýmu informovat ze svého pohledu, který může čtenáře zaujmout. Z nástěnek, v sekci na webu a v článcích by mělo být více viditelné logo TEREZY nebo informace o tom, že je Vzdělávací centrum TEREZA koordinátorem programu Ekoškola v ČR.

Ekokodex

Silné stránky:

Ekokodex působí jako jakýsi symbol toho, jakým způsobem by se děti i dospělí chtěli chovat k životnímu prostředí ve všech tématech Ekoškoly a reflektuje i některé činnosti z Plánu činností (např. plýtvání vodou při mytí rukou, péče o zvířata, kompostování apod.). Ekokodex visí v každé třídě, zná ho opravdu každý a taktéž má samostatnou sekci na webových stránkách. Ekokodex je na doporučení doplněn fotkami a popisky, aby byl více srozumitelný dětem, i dospělým. Paní koordinátorka sama reflektuje toto doplnění jako dobrou pomůcku.

Slabé stránky a doporučení:

V průběhu let dochází v rámci programu k mnoha změnám. Obměňuje se Ekotým, jak dětský, tak dospělý. Mění se zvolená témata, se kterými se pracuje. Každý Ekotým má jiné představy o tom, jakými pravidly a jakým způsobem by chtěli program vést a jak by měl fungovat ve školce, jakých zásad by se chtěli držet a to nejen v rámci programu, ale i v životě. Proto bychom doporučili častější aktualizaci Ekokodexu jako takového. Aby byl výtvozem aktuálního dětského Ekotýmu, dle jejich přání, vizí a představ. Na tvorbě Ekokodexu se mohou podílet všichni, jak děti, tak dospělí, v rámci schůzky a může to být zároveň hravá a tmelící činnost. Důležité je, že Ekokodex bude současně Ekotýmu vlastní a srozumitelný nejen z důvodu, že byl dětem dobře vysvětlen a popsán, nebo doplněn fotkami, ale zejména proto, že děti ho znají, neboť ho vymyslely, nebo se na tvorbě z velké části podílely.

Ekologický provoz školy:

Vybraná témata: Voda, Prostředí školy

Silné stránky:

V MŠ nyní Ekotým pracuje nově na tématu Voda a s rodiči se vrátili k tématu Prostředí školy. Co se tématu Prostředí školy týče, jak bylo již výše naznačeno, jsou zde krásné prostorné zahrady, které přímo vybízí k tomu, aby se o ně pečovalo. Dospělý Ekotým si udělal po zahradách procházku a zhodnotil, co by bylo potřeba změnit, provedl zatím pocitovou Analýzu, graficky je zpracovaný výsledek ve formě prezentace nápadu, který při ní vznikl – bosochodníčku a co je na něj třeba.

Na zahradě je vidět spousta práce, která zde již proběhla, např. hmyzí domečky, ptačí budky, naučné tabule, společnou práci dětského a dospělého Ekotýmu vytvořená vodní zeď, kde je možné sledovat, jak voda působí na jednotlivé nádoby, nebo předměty, dále komposty a záhonky, kde si děti pěstují bylinky a sazeničky. Zahrada je taktéž využívána právě na akce typu Den Země, Podzimní slavnosti apod. Interiér obou budov je také velmi příjemný a útulný. Děti si pěstují a samy obstarávají kytičky, mají všude naučné nástěnky, ať už s Analýzou a Plánem činností, Ekokodexem ve formě stromu, nebo obecně s environmentálními tématy, či problematikou. Předškoláci mají nyní na starost vermikompostér. Každý týden ten, kdo má aktuálně službu, odnáší bioodpad na kompost na zahradě.

Odpady má škola také velmi dobře zvládnuté, i když je aktuálně nezpracovává jako oficiální téma (nepracuje s Analýzou atd). Třídí plasty, papír, bioodpad, který zpracovává na vlastních kompostech, nebo nyní i ve vermikompostéru. Také zde v rámci osvěty proběhla přednáška o minimalizaci odpadů a odpadovém hospodářství. Škola na běžný provoz využívá ekologické prostředky, je-li to možné a vše se snaží nakupovat v co největších nádobách. Velmi oceňujeme využití tetrapaků, z kterých budou nádoby na sazeničky pro veřejnost při akci Den Země a též zrušení používání jednorázového nádobí na akcích (rodiče si nosí svoje).

Téma Voda je řešeno formou osvěty. Dětský Ekotým má zpracovanou Analýzu a Plán činností zejména v oblasti šetření vodou, nauky o správném postupu při mytí rukou, nebo čištění zubů. Učí se rozdělení, využití, výskyt, nebo význam vody jak v přírodě, tak pro člověka, rostliny a živočichy. V umývárkách se snaží přijít na způsoby, jak zamezit zbytečnému plýtvání vodou, např. důmyslně vymyšlené pásky na kohoutky, které zamezí neúmyslné puštění vody plným proudem. Vzhledem ke staršímu typu toalet, které jsou na provázková splachovadla se děti učí tahat „málo, nebo hodně“. Umývárny a toalety jsou doplněny popisky a obrázkovými návody. Velmi oceňujeme zbudování systému pro sběr dešťové vody z dětských domečků na zahradě, děti tak názorně vidí, jak sběr dešťové vody funguje, i ji přímo sami využívají při zalévání zahrady. Za silnou stránku školy považujeme i snahu působit ve svém okolí a všimnout si s dětmi toho, co je třeba změnit. Příkladem může být snaha umístit nádobu na dešťovou vodu u trafostanice, kolem které děti s učitelkami pravidelně chodí a sledují, jak dešťová voda zbytečně stéká na betonovou plochu pod okapem.

Slabé stránky a doporučení:

Při zavádění nových opatření doporučujeme především větší zapojení dětského Ekotýmu. Např. popisky v umývárkách tvořil bývalý Ekotým a opět by bylo zábavné a zároveň naučné, kdyby si děti popisky udělaly podle svých představ. Také v rámci Prostředí je možné více využít dětskou kreativitu a nápady. Zde se v některých případech naráží na problém, že např. MŠ není vlastníkem, takže je potřeba řádně promyslet, jakým způsobem se s daným předmětem řešení naloží (např. velká šedá zeď obklopující zahradu). Nicméně je i zde prostor pro dětskou tvorbu na zahrádce samotné. Ideální by bylo najít kompromis. Nechat dětem iniciativu, vložit do toho i svou vlastní a zároveň korigovat a vysvětlit, pokud nějaký nápad nebude moci být realizován a jaké jsou pro to důvody. Dětský Ekotým se tímto způsobem naučí, že ne vše, co si (nejen zde) vysní, bude ihned splnitelné a naučí se, jakým způsobem toho lze dosáhnout jinými cestami.

V oblasti Odpadů doporučujeme hledat další cesty ke snižování jeho množství, např. zjistit možnost dovážky mléka ve vratných nádobách.

2.3. Závazná doporučení, která je třeba naplnit do příštího auditu

Při naplňování cílů Ekoškoly je zásadní prostor a důvěra, která je dána dětem. Proto je důležité přenášet stále více zodpovědnosti na děti, dát prostor jejich nápadům (i když se nám ten náš líbí více, nebo se nám nezdá jejich moc reálný) a dát jim ten čas a příležitost přijít si na fungující řešení. To vše je pro nás dospělé náročné na čas a může vést k méně zjevným výsledkům, ale děti se tím naučí mnohem více a zažijí to, že i oni sami jsou ti, kteří mohou něco změnit. Zažijí větší radost z úspěchu, když se jim něco podaří a zároveň silnější ponaučení z toho, když se něco nepodaří. Naučí se reagovat na to, co se kolem nich děje, rozhodovat se zodpovědně k životnímu prostředí a hledat spolu s ostatními efektivní řešení a nespolehat se přitom na to, že to zařídí někdo jiný, že je to v moci těch „nahore“. Doporučujeme tedy především větší zapojení dětského Ekotýmu, více nechat konat a vymýšlet, využít dětskou kreativitu a nápady. Vysvětlovat a ukazovat návaznost jednotlivých kroků, nechat je pracovat i v případě „pokus – omyl“. V kroku Analýza dát dětem prostor pro prozkoumání více otázek, aby si pak mohly vybrat, na co se v Plánu zaměří, co chtějí změnit. V kroku Plán činností si s dětmi formulovat jasný konkrétní cíl (záměr), najít společně postup, jak ho dosáhnout a předávat jednoduché konkrétní úkoly jednotlivým dětem (či dvojicím). Vyhodnocováním se pak děti učí přemýšlet nad tím, jak se jim podařilo splnit úkoly, ale také naplnit cíl (který by měl být ověřitelný) a případně hledat nová řešení.

3. Příloha:

Kritéria a indikátory s označeným dosaženým počtem bodů

Návrh na udělení titulu:

Navrhujeme na základě výše uvedeného udělit titul Ekoškola.

**Komise jmenovaná ředitelem vzdělávacího centra TEREZA
uděluje titul Ekoškola**

na období 2020 – 2023 (červen)

Jména a podpisy členů komise

.....
Mgr. Petr Daniš

.....
Mgr. Simona Neprašová

.....
Ing. Jan Smrčka

**TEREZA, vzdělávací centrum, z.ú.
národní koordinátor programu Ekoškola
Haštalská 17, 110 00, Praha 1
Tel: 224 816 868, fax. 224 819 161
E-mail: ekoskola@terezanet.cz; www.ekoskola.cz**

